GENERALINIO ADVOKATO
PRIIT PIKAMÄE IŠVADA,
pateikta 2020 m. sausio 22 d.[1]

Byla C-114/19 P

Europos Komisija
prieš

Danilo Di Bernardo

„Apeliacinis skundas – Viešoji tarnyba – Viešas konkursas – Neįtraukimas į rezervo sąrašą – Sąlygos, susijusios su profesine kvalifikacija ir ne mažiau kaip trejų metų profesine patirtimi – Galimybė teisme papildyti nepakankamus motyvavus – Sąlygos – Ieškinys dėl panaikinimo“

I. Įvadas

1. Apeliaciniame skunde Europos Komisija prašo panaikinti 2018 m. lapkričio 29 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Di Bernardo / Komisija* (T-811/16, nepaskelbtas Rink., EU:T:2018:859, toliau – skundžiamas sprendimas), kuriuo šis teismas panaikino 2016 m. rugpjūčio 10 d. priimtą viešo konkurso EPSO/AST-SC/03/15 atrankos komisijos sprendimą neįtraukti Danilo Di Bernardo į SC 1 lygio sekretorių / raštinės darbuotojų rezervo sąrašą finansinės pagalbos srityje (toliau – ginčijamas sprendimas).

2. Šioje byloje Teisingumo Teismas turi galimybę patikslinti savo jurisprudenciją, susijusią su Komisijai pagal SESV 296 straipsnio antrą pastraipą tenkančia pareiga pateikti pakankamus jos priimamų administracinių sprendimų dėl atskirų asmenų, *inter alia*, vykstant konkursui, motyvus. Teisingumo Teismas taip pat turės atsakyti į klausimą, ar Bendrasis Teismas turi atsižvelgti į papildomą informaciją, kurią Komisija pateikė per teismo procesą, kad „papildytų“ tokio administracinio sprendimo motyvus.

II. Ginčo aplinkybės

3. Skundžiamame sprendime nurodytas faktines aplinkybes galima trumpai išdėstyti taip.

4. Ginčas iš esmės yra susijęs su minėtu konkursu, kurį Europos personalo atrankos tarnyba (EPSO) paskelbė 2015 m. sausio 8 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* (OL C 3 A, 2015, p. 1, toliau – pranešimas apie konkursą).

5. Kartu su pranešimu apie konkursą buvo paskelbti trys priedai, kurių kiekviename buvo nurodytas funkcijų pobūdis, kvalifikacija ir profesinė patirtis, kurių reikalauta kiekvienoje iš trijų pranešimo apie konkursą sričių, t. y. administracinės pagalbos, finansinės pagalbos ir pagalbos teikiant sekretoriato paslaugas srityse.

1 Originalo kalba: prancūzų.

6. Pranešimo apie konkursą II antraštinėje dalyje „Pareigos“ nurodyta:

„Sekretoriai ir raštinės darbuotojai (AST SC pareigų grupė) atlieka raštinės, sekretoriato, administracinių reikalų tvarkymo ir kitas lygiavertes užduotis, kurioms vykdyti reikia tam tikro savarankiškumo. Konkrečios reikalingų sričių pareigos aprašomos prieduose.“

7. Pranešimo apie konkursą II priedo 1 punkte „Pareigų pobūdis“ yra aprašytos pareigos, kurias turės vykdyti finansinės pagalbos srities konkurso laureatai, ir nustatyta:

„Institucijoms reikalingi darbuotojai, atliekantys biudžeto ir finansų valdymo srities pagalbos užduotis.

Siūlomos finansinės pagalbos užduotis atliekančių darbuotojų pareigos. Šie darbuotojai teikia finansinę administracinę pagalbą institucijų departamentuose arba skyriuose.

Jiems gali tekti įvairios užduotys:

– laikantis galiojančių finansinių taisyklių tvarkyti biudžeto vykdymo dokumentus (atlikti administracinį su kvietimais dalyvauti konkursuose susijusį stebėjimą, rengti sutartis, stebėti susijusias operacijas ir kt.),

– tvarkyti apskaitą,

– tikrinti sąskaitas faktūras,

– registruoti operacijas (įsipareigojimų pasiūlymus, mokėjimo įsakymus, vykdomuosius raštus sumoms išieškoti, sutarčių ir rangovų duomenis) ir tikrinti, ar jos patvirtintos,

– rūpintis sąskaitų faktūrų išrašymo ir apmokėjimo terminais,

– tvarkyti, klasifikuoti ir archyvuoti finansinius dokumentus, įskaitant korespondenciją.

Šioms užduotims atlikti būtina puikiai mokėti naudotis IT priemonėmis, pavyzdžiui, *Word*, *Excel* ir programine apskaitos įranga.“

8. Atrankos reikalavimai apibrėžti pranešimo apie konkursą III antraštinėje dalyje. Be pranešimo apie konkursą III antraštinės dalies 1 punkte nustatytų bendrųjų reikalavimų, tos pačios antraštinės dalies 2 punkte yra nustatyti specialieji atrankos reikalavimai, susiję, *inter alia*, su profesine patirtimi, ir daromos nuorodos į atitinkamus priedus.

9. Kalbant apie finansinės pagalbos srityje taikytus kvalifikacijos reikalavimus, pranešimo apie konkursą II priedo 2 punkte, be kita ko, nurodytas „diplomu patvirtintas ir teisę įgyti aukštąjį arba aukštesnįjį išsilavinimą suteikiantis vidurinis išsilavinimas, po kurio įgyta bent trejų metų profesinė patirtis, iš esmės susijusi su pareigų pobūdžiu“.

10. Pranešimo apie konkursą VI antraštinės dalies „Kandidatų pateiktos informacijos patikra“ pirmoje ir trečioje pastraipose nurodyta:

„Atsižvelgiant į vertinimo testų rezultatus, remiantis kandidatų pateiktais patvirtinamaisiais dokumentais, bus tikrinama elektroninėse paraiškose jų pateiktos informacijos atitiktis reikalavimams – EPSO tikrins atitiktį bendriesiems reikalavimams, o atrankos komisija – atitiktį specialiesiems reikalavimams.

<…>

Jei atlikus patikrą paaiškės, kad elektroninėje paraiškoje kandidato pateiktai informacijai patvirtinti nepateikta reikiamų dokumentų, kandidatas bus pašalintas iš konkurso.“

11. 2015 m. sausio 21 d. kita apeliacinio proceso šalis D. Di Bernardo pateikė savo kandidatūrą ginčijamam konkursui finansinės pagalbos srityje.

12. D. Di Bernardo išlaikė pranešime apie konkursą nurodytus atrankos ir vertinimo testus ir pateikė patvirtinamuosius dokumentus, liudijančius jo kvalifikaciją ir profesinę patirtį, nurodytus pranešimo apie konkursą V antraštinės dalies 1 punkte.

13. 2015 m. rugsėjo 14 d. elektroniniu laišku EPSO informavo D. Di Bernardo, kad konkurso atrankos komisija norėtų gauti daugiau informacijos apie jo paraiškos 2, 5 ir 6 įrašuose nurodytą profesinę patirtį. Konkurso atrankos komisija, be kita ko, pageidavo gauti ankstesnių jo darbdavių pasirašytus dokumentus, kuriuose būtų išsamiai apibūdintos funkcijos, vykdytos įgyjant šią profesinę patirtį, ir darbo sutarčių kopijas, kuriose būtų aiškiai nurodytos minėtų sutarčių pradžios ir pabaigos datos.

14. 2015 m. rugsėjo 15 d. elektroniniu laišku D. Di Bernardo išsiuntė papildomus patvirtinamuosius dokumentus, susijusius su jo paraiškos 2, 5 ir 6 įrašais.

15. 2015 m. rugsėjo 17 d. elektroniniu laišku EPSO atsakė D. Di Bernardo, kad konkurso atrankos komisija „prašo atsiųsti darbdavio pasirašytą išsamų paraiškos 2, 5 ir 6 įrašuose minimų pareigų aprašymą“.

16. 2015 m. rugsėjo 18 d. elektroniniu laišku D. Di Bernardo pareiškė, kad neturi tokių aprašomųjų dokumentų, susijusių su jo paraiškos 5 ir 6 įrašais. Jis pažymėjo, kad jį įdarbinusi Italijos bendrovė buvo likviduota ir kad jis negali pateikti šių dokumentų. Tada jis pateikė Italijos nacionalinių kolektyvinių darbo sutarčių (*Contratto collettivo nazionale di lavoro*) kopiją, kurioje buvo pateiktas oficialus su įvairiomis darbo sutartimis susijusių funkcijų, įskaitant ir jo atliktas, aprašymas, taip pat du šios Italijos bendrovės raštus ir su šia bendrove sudarytą darbo sutartį.

17. Kitu 2015 m. rugsėjo 18 d. elektroniniu laišku D. Di Bernardo pateikė EPSO išsamų pareigų, susijusių su jo paraiškos 2 įraše nurodyta profesine patirtimi, aprašymą.

18. 2015 m. spalio 27 d. raštu EPSO pranešė D. Di Bernardo apie savo sprendimą neįtraukti jo į konkurso laimėtojų sąrašą, nes jis neatitiko visų pranešimo apie konkursą II priede nustatytų tinkamumo kriterijų. Konkrečiau kalbant, EPSO nurodė, kad jo paraiškos 1–7 įrašuose nurodyta profesinė patirtis nesudarė minimalios trejų metų trukmės patirties, iš esmės susijusios pareigų finansinės pagalbos srityje pobūdžiu, kurios buvo reikalaujama pranešimo apie konkursą II priedo 2 punkte.

19. 2015 m. lapkričio 4 d. elektroniniu laišku D. Di Bernardo pateikė prašymą peržiūrėti atrankos komisijos sprendimą.

20. 2016 m. balandžio 6 d. elektroniniu laišku D. Di Bernardo susisiekė su EPSO siekdamas sužinoti, kokios būklės yra jo prašymas peržiūrėti sprendimą praėjus daugiau kaip penkiems mėnesiams nuo jo pateikimo.

21. 2016 m. balandžio 8 d. elektroniniu laišku EPSO informavo D. Di Bernardo, kad peržiūros procedūra vis dar vyksta.

22. 2016 m. liepos 8 d. raštu EPSO atsakė į D. Di Bernardo prašymą peržiūrėti sprendimą.

23. 2016 m. liepos 14 d. elektroniniu laišku D. Di Bernardo atkreipė EPSO dėmesį į tai, kad 2016 m. liepos 8 d. atsakymas akivaizdžiai neatitinka jo faktinės padėties.

24. 2016 m. rugpjūčio 10 d. raštu atrankos komisija patvirtino D. Di Bernardo, kad 2016 m. liepos 8 d. atsakymas buvo išsiųstas dėl padarytos administracinės klaidos, ir pranešė, kad šis raštas, t. y. 2016 m. rugpjūčio 10 d. raštas, yra tikrasis atrankos komisijos sprendimas, priimtas dėl prašymo peržiūrėti sprendimą; juo atrankos komisija patvirtino savo pirminį sprendimą neįtraukti jo į konkursą laimėjusių asmenų sąrašą.

25. Ginčijamu sprendimu atrankos komisija informavo D. Di Bernardo, kad po peržiūros patvirtino savo sprendimą, apie kurį buvo pranešta 2015 m. spalio 27 d. raštu. Ji nurodė, kad, prieš pradėdama darbą, atrankos komisija apibrėžė atrankos kriterijus, siekdama įvertinti, ar kandidatų kvalifikacija ir profesinė patirtis iš tikrųjų atitinka laisvoms darbo vietoms užimti nustatytus kompetencijos reikalavimus. Atrankos komisija patikslino D. Di Bernardo, kad, „išnagrinėjusi patvirtinamuosius dokumentus, pateiktus [jo] paraiškos 2, 5 ir 6 punktuose nurodytai profesinei patirčiai pagrįsti, [ji] padarė išvadą, kad šie dokumentai nepatvirtina, jog, kaip reikalaujama pranešime apie konkursą, aptariama [jo] profesinė patirtis iš esmės buvo susijusi su pareigų pobūdžiu“.

III. Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

26. 2016 m. lapkričio 18 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo D. Di Bernardo ieškinį, kuriuo šis prašė panaikinti ginčijamą sprendimą, atlyginti jo patirtą žalą ir priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

27. 2017 m. vasario 3 d. atsiliepime į ieškinį Komisija paprašė atmesti ieškinį ir priteisti iš D. Di Bernardo bylinėjimosi išlaidas.

28. 2018 m. lapkričio 29 d. sprendimu Bendrasis Teismas kaip nepakankamai motyvuotą panaikino sprendimą atmesti D. Di Bernardo kandidatūrą ir atmetė likusią ieškinio reikalavimų dalį.

29. Grįsdamas savo ieškinį dėl atrankos komisijos sprendimo, D. Di Bernardo pateikė du pagrindus, iš kurių pirmasis yra susijęs su jos padarytomis akivaizdžiomis vertinimo klaidomis, o antrasis – su pareigos motyvuoti pažeidimu, be kita ko, dėl to, kad jam niekada nebuvo atskleisti kriterijai, atrankos komisijos nustatyti siekiant įvertinti, ar kandidatai atitinka ginčijamą atrankos sąlygą.

30. Bendrasis Teismas bylą nagrinėti pradėjo nuo antrojo ieškinio pagrindo, nes manė, kad pakankamas ginčijamo sprendimo motyvavimas yra išankstinė pirmojo ieškinio pagrindo nagrinėjimo sąlyga.

31. Skundžiamo sprendimo 35 punkte Bendrasis Teismas priminė, kad pagal suformuotą jurisprudenciją vykdant pareigą motyvuoti asmens nenaudai priimtą sprendimą suinteresuotajam asmeniui siekiama suteikti pakankamai informacijos, kad jis galėtų sužinoti, ar sprendimas buvo tinkamai pagrįstas, ar jame yra trūkumų, dėl kurių galima ginčyti jo teisėtumą, o Sąjungos teismui sudaryti sąlygas vykdyti ginčijamo sprendimo teisėtumo kontrolę.

32. Skundžiamo sprendimo 37 ir 38 punktuose Bendrasis Teismas taip pat priminė, kad pagal suformuotą jurisprudenciją vykstant procesui administracija turi teisę pateikti papildomos informacijos ir įvykdyti savo pareigą pateikti motyvus tik tuo atveju, kai ginčijamame sprendime prieš pareiškiant ieškinį buvo nurodyti bent jau pirminiai motyvai. Šioje byloje Bendrasis Teismas nusprendė, kad ginčijamo sprendimo motyvai, apie kuriuos pranešta D. Di Bernardo prieš jam pareiškiant ieškinį, nebuvo nei pakankami, nei visiškai nepateikti, todėl pripažino juos „beveik nepateiktais“. Jis nusprendė, kad „beveik nepateiktų“ motyvų, kaip ir visiško nemotyvavimo, negalima kompensuoti motyvus išdėstant po ieškinio pareiškimo.

33. Skundžiamo sprendimo 41–45 punktuose analizuodamas sprendimo neįtraukti kandidato į rezervo sąrašą, papildyto sprendime dėl peržiūros atrankos komisijos pateiktais argumentais, turinį, Bendrasis Teismas pažymėjo, kad atrankos komisija labai glaustai motyvavo ginčijamą sprendimą atmesti D. Di Bernardo prašymą peržiūrėti sprendimą. Be to, kad nebuvo nurodytas kandidato atrankos kriterijų turinys, tai matyti ir iš aplinkybės, kad atrankos komisija tik konstatavo, jog ieškovo kandidatūra buvo pripažinta netinkama tik dėl trijų įrašų D. Di Bernardo paraiškoje, t. y. 2, 5 ir 6 punktų, bet nepateikė jokių naudingų nuorodų dėl likusios paraiškos dalies.

34. Atsakydamas į argumentą, kad D. Di Bernardo galėjo paprasčiausiai paprašyti atrankos komisijos papildomų individualių paaiškinimų ir turėjo atsižvelgti į atrankos komisijos darbo krūvį, Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 46 ir 47 punktuose priminė, kad, atsižvelgiant į konkurso etapą, kuriuo buvo priimtas ginčijamas sprendimas, negalima pagrįstai teigti, kad atrankos komisija buvo tokioje situacijoje, kad galėjo tiktai glaustai motyvuoti sprendimą atmesti jo kandidatūrą.

35. Be to, skundžiamo sprendimo 49 ir 50 punktuose Bendrasis Teismas, išnagrinėjęs prašymo peržiūrėti sprendimą turinį, nurodė, kad, visų pirma, atrankos komisija negalėjo pirmojoje instancijoje nepateikti D. Di Bernardo konkrečių paaiškinimų vien dėl to, kad jis specialiai nepaprašė individualaus paaiškinimo. Bendrojo Teismo nuomone, bet kuriuo atveju, net ir nežinant atrankos kriterijų, kuriais remiantis iš principo toks prašymas dėl individualių paaiškinimų turėjo būti pateiktas, pakako užginčyti atrankos komisijos išvadą sprendime atmesti D. Di Bernardo kandidatūrą pirmojoje instancijoje, kad būtų galima manyti, jog šis kandidatas paprašė pateikti individualius paaiškinimus.

36. Skundžiamo sprendimo 51 punkte Bendrasis Teismas nurodė, kad ginčijamas sprendimas turi trūkumų, nes yra nepakankamai motyvuotas: jame nebuvo pateikta pakankamai informacijos, kad, pirma, D. Di Bernardo galėtų suprasti jo motyvus ir įvertinti jo teisėtumą ir, antra, Sąjungos teismas galėtų vykdyti jo teisėtumo kontrolę. Bendrasis Teismas pažymėjo, kad iš tikrųjų tuo metu, kai D. Di Bernardo pareiškė ieškinį, jis nežinojo, dėl kokių priežasčių atrankos komisija priėmė ginčijamą sprendimą ir kokį metodą ji naudojo.

37. Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 53 punkte taikė jurisprudenciją, pagal kurią prieš pareiškiant ieškinį ginčijamame sprendime turėjo būti nurodyti bent jau pradiniai motyvai, ir manė, kad ginčijamo sprendimo motyvai yra ypač glausti ir neišsamūs, todėl D. Di Bernardo negalėjo suprasti, kodėl atrankos komisija padarė išvadą, kad jis neturi reikiamos profesinės patirties. Šiomis aplinkybėmis Bendrasis Teismas pažymėjo, kad jau vykstant procesui Bendrajame Teisme Komisija tik laipsniškai pateikė ginčijamo sprendimo motyvus, kurie yra būtini norint įvertinti jo teisėtumą. Bendrasis Teismas pažymėjo, kad Komisija atrankos kriterijus pateikė labai vėlyvame proceso rašytinės dalies etape, t. y. tripliko priede, ir dėl to D. Di Bernardo neteko galimybės pateikti savo argumentus remdamasis šiais kriterijais. Bendrasis Teismas nusprendė, kad atrankos kriterijai vis dėlto buvo būtini siekiant įvertinti, ar, nagrinėdama D. Di Bernardo profesinę patirtį, atrankos komisija neperžengė savo diskrecijos ribų.

38. Bendrasis Teismas pritarė D. Di Bernardo nuomonei, kad jis negalėjo ieškinyje prireikus nurodyti pagrindo, susijusio su atrankos komisijos padarytu pranešimo apie konkursą nuostatų pažeidimu, nes atrankos kriterijai jam nebuvo atskleisti laiku. Bendrasis Teismas nurodė, jog iš pranešimo apie konkursą teksto vis dėlto matyti, kad į administracinės pagalbos srityje sukauptą patirtį iš principo galėjo būti bent iš dalies atsižvelgiama kaip į reikšmingą patirtį.

39. Bendrasis Teismas nusprendė, kad D. Di Bernardo teisingai nurodė, jog negalėjo veiksmingai užginčyti atrankos komisijos atlikto tam tikrų jo paraiškos įrašų įvertinimo. Jis pažymėjo, kad, remdamasis 2015 m. spalio 27 d. raštu ir ginčijamu sprendimu, D. Di Bernardo negalėjo pagrįstai žinoti, ar bent dalį jo profesinės patirties atrankos komisija pripažino svarbia ir, jeigu taip, kokia buvo ta dalis, nes Komisija savo rašytinėse pastabose pripažino, kad D. Di Bernardo turėjo 31 mėnesių tinkamą profesinę patirtį, susijusią su finansine pagalba.

40. Bendrasis Teismas patenkino antrąjį ieškinio pagrindą ir panaikino ginčijamą sprendimą; jis nusprendė, kad nėra reikalo nagrinėti D. Di Bernardo nurodyto pirmojo pagrindo.

IV. Procesas Teisingumo Teisme ir šalių reikalavimai

41. Šį 2019 m. vasario 8 d. Komisijos pateiktą apeliacinį skundą Teisingumo Teismo kanceliarija įregistravo 2019 m. vasario 14 d. Komisija Teisingumo Teismo prašo:

– panaikinti skundžiamą sprendimą,

– perduoti bylą iš naujo nagrinėti Bendrajam Teismui,

– atidėti bylinėjimosi išlaidų, patirtų pirmojoje ir apeliacinėje instancijose, klausimo nagrinėjimą.

42. 2019 m. gegužės 24 d. D. Di Bernardo pateiktą atsiliepimą į apeliacinį skundą Teisingumo Teismo kanceliarija įregistravo 2019 m. gegužės 27 d.; jame Teisingumo Teismo prašoma:

– atmesti apeliacinį skundą,

– priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

43. 2019 m. birželio 20 d. sprendime Teisingumo Teismo pirmininkas nurodė, kad dubliko pateikimas nėra būtinas.

V. Teisinis vertinimas

A. Įžanginės pastabos

44. Prieš nagrinėjant įvairius apeliacinio skundo pagrindus reikia priminti, kad pagal SESV 256 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio pirmą pastraipą apeliacinis skundas paduodamas tiktai teisės klausimais. Nagrinėjamoje byloje ši sąlyga yra tenkinama, nes Komisija kaltina Bendrąjį Teismą pažeidus Sąjungos teisę dėl to, kad jis (B) nustatė pernelyg didelius jos priimto sprendimo motyvavimo reikalavimus ir (C) pažeidė Bendrajam Teismui tenkančią pareigą savo iniciatyva atsižvelgti į papildomą informaciją, kurią Komisija pateikė nagrinėjant ieškinį dėl panaikinimo, siekdama „papildyti“ šio sprendimo motyvus. Šie apeliacinio skundo pagrindai bus nagrinėjami ta pačia tvarka, nes teisinis klausimas, kuris sudaro antrąjį ieškinio pagrindą, kiltų tik tuo atveju, jei būtų patvirtintas Bendrojo Teismo vertinimas, kad ginčijamas sprendimas neatitinka Sąjungos teisėje nustatytų motyvavimo pareigos reikalavimų.

45. Šiai bylai būdingas labai skirtingas faktinių aplinkybių, visų pirma D. Di Bernardo konkurso dokumentuose esančių duomenų ir jų svarbos priimant ginčijamą sprendimą, vertinimas. Tačiau nereikia pamiršti, kad, atsižvelgiant į abiejų Sąjungos teismų jurisdikcijos pasiskirstymą apeliacinėse bylose, Teisingumo Teismas negali paneigti Bendrojo Teismo atlikto faktinių aplinkybių įvertinimo [2]. Be to, nagrinėjant negalima iš dalies keisti ginčo dalyko ir gilintis į kitus aspektus, kurie nebuvo iškelti [3], pvz., ar EPSO parengtoje vertinimo skalėje nurodyti kriterijai yra tinkami siekiant atrinkti tinkamus kandidatus ir (arba) ar D. Di Bernardo profesinė patirtis atitinka šiuos kriterijus. Todėl Teisingumo Teismas turės išnagrinėti tik pirmesniame punkte paminėtus teisės klausimus.

2 2008 m. gegužės 22 d. Sprendimas *Evonik Degussa / Komisija* (C-266/06 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2008:295, 71 punktas).

3 2016 m. rugsėjo 22 d. Sprendimas *Pensa Pharma / EUIPO* (C-442/15 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2016:720, 53 punktas).

B. Dėl apeliacinio skundo pirmojo pagrindo

1. Šalių argumentai

46. Pirmajame apeliacinio skundo pagrinde Komisija nurodo teisės klaidą, kurią Bendrasis Teismas tariamai padarė skundžiamo sprendimo 41–53 punktuose apibrėždamas atrankos komisijos pareigos motyvuoti atsisakymą įrašyti kandidatą į rezervo sąrašą apimtį. Anot Komisijos, Bendrasis Teismas nepakankamai atsižvelgė į ginčijamo sprendimo teisines ir faktines aplinkybes, o motyvavimo pakankamumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į šias aplinkybes, o ne tik į sprendimo tekstą.

47. Pirma, atrankos kriterijai neturi tos reikšmės pareigos motyvuoti laikymuisi, kurią Bendrasis Teismas jiems priskyrė skundžiamo sprendimo 41, 45 ir 50 punktuose, ir tai patvirtina aplinkybė, kad D. Di Bernardo niekada nebandė jų sužinoti.

48. Antra, Komisijos teigimu, tai, kad atrankos komisija savo neigiamame sprendime paminėjo tik dokumentus, patvirtinančius D. Di Bernardo paraiškos 2, 5 ir 6 įrašuose nurodytą jo profesinę patirtį, priešingai, nei skundžiamo sprendimo 43 punkte nurodė Bendrasis Teismas, visiškai nereiškia, kad kituose ieškovo paraiškos įrašuose nurodytą D. Di Bernardo profesinę patirtį atrankos komisija pripažino reikšminga. Atvirkščiai, tai, kad D. Di Bernardo kandidatūra buvo atmesta, reiškia, kad atrankos komisija nusprendė, jog jis neatitinka reikšmingos 36 mėnesių profesinės patirties sąlygos, po to, kai išnagrinėjo visą profesinę patirtį, nurodytą visuose septyniuose kandidato paraiškos įrašuose.

49. Trečia, Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 48 punkte klaidingai nusprendė, kad prašyme peržiūrėti sprendimą buvo nurodyta, jog D. Di Bernardo nežinojo priežasčių, dėl kurių jo profesinė patirtis buvo nepakankama.

50. Ketvirta, Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 46 ir 47 punktuose klaidingai nurodė, kad Komisija negalėjo remtis jurisprudencija, pagal kurią, jei konkurse dalyvauja daug pretendentų, atrankos komisija turi teisę pradžioje glaustai motyvuoti atsisakymą atrinkti kandidatą. Iš tikrųjų, nors nagrinėjamoje byloje aptariamame konkurse dalyvavo daug kandidatų, Bendrojo Teismo nuomone, atsižvelgiant į etapą, kuriuo buvo priimtas ginčijamas sprendimas, atrankos komisijai nebūtų buvę pernelyg sudėtinga išsamiai motyvuoti skundžiamą sprendimą.

51. Penkta, priešingai, nei Bendrasis Teismas nurodė skundžiamo sprendimo 50 punkte, atrankos komisija negali būti įpareigota atskleisti dokumentų atrankos kriterijų, jeigu jai nėra pateiktas joks prašymas, nes kitaip būtų pažeistas atrankos komisijos darbo slaptumo principas.

52. Šešta, jeigu būtų laikomasi nuomonės, kaip tai daro Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 49–51 punktuose, kad toks nepatikslintas prašymas peržiūrėti sprendimą, kokį pateikė D. Di Bernardo, įpareigoja atrankos komisiją pateikti išsamius paaiškinimus dėl kiekvieno paraiškos punkto, tai reikštų, kad pareiga įrodyti, jog pranešime apie konkursą reikalaujama profesinė patirtis yra sukaupta, būtų perkelta atrankos komisijai. Tačiau, kaip matyti iš pranešimo apie konkursą, šią įrodymo pareigą turi kandidatai, nes jame nurodyta, kad „elektroninėse paraiškose pateiktos informacijos atitiktis reikalavimams“ „bus tikrinama remiantis kandidatų pateiktais patvirtinamaisiais dokumentais“.

53. Galiausiai skundžiamo sprendimo 53–55 punktuose Bendrasis Teismas supainiojo reikalavimą motyvuoti ir šių motyvų pagrįstumą, nuo kurio priklauso sprendimo turinio teisėtumas. Šios painiavos požymį Komisija įžvelgia remdamasi aplinkybe, kad skundžiamo sprendimo 53 punkte Bendrasis Teismas nusprendė, jog atrankos kriterijai buvo būtini siekiant įvertinti, ar, nagrinėdama profesinę patirtį, atrankos komisija „neperžengė savo diskrecijos ribų“.

54. Atsakydamas į pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą, D. Di Bernardo teigia, kad Bendrasis Teismas neišplėtė pareigos motyvuoti, kai nusprendė, jog ginčijamam sprendimui būdingas „beveik visiškas“ motyvavimo nebuvimas.

55. Pirma, Komisija nepagrįstai teigia, kad ginčijamas sprendimas buvo pakankamai motyvuotas prieš pareiškiant ieškinį. Iš tikrųjų, atsisakymo įrašyti į konkursą laimėjusių asmenų sąrašą motyvavimas tiesiog perrašant su profesine patirtimi susijusios sąlygos tekstą yra stereotipinis. Atsakyme į prašymą peržiūrėti sprendimą išdėstyta papildoma nuoroda, kad, remiantis kandidato pateiktais patvirtinamaisiais dokumentais, negalima patvirtinti jo paraiškos 2, 5 ir 6 punktuose nurodytos profesinės patirties svarbos, taip pat yra nepakankama, nes nebuvo nurodyti atrankos kriterijai ir jokia informacija, susijusi su konkurso atrankos komisijos atliktu paraiškos 1, 3, 4 ir 7 punktuose nurodytos kitos profesinės patirties vertinimu.

56. Antra, Bendrasis Teismas teisingai nusprendė, kad nurodytais atrankos kriterijais nebuvo galima papildyti ginčijamo sprendimo motyvų, nes šie kriterijai buvo pateikti jau tripliko stadijoje, t. y. proceso etapu, kuris yra per vėlus, kad suinteresuotasis asmuo galėtų pateikti atsakymą pagal šalių procesinio lygiateisiškumo principą.

57. Trečia, tai, kad D. Di Bernardo nepaprašė jam atskleisti atrankos kriterijų, neturi įtakos motyvavimo nepakankamumui. Aktą parengęs asmuo yra atsakingas už savo sprendimo motyvų pateikimą ir privalo veikti nelaukdamas, kol asmuo, kuriam skirtas aktas, pareikalaus nurodyti tuos motyvus.

58. Ketvirta, D. Di Bernardo ginčija Komisijos teiginį, kad atrankos kriterijai neturėjo „jokios reikšmės pareigos motyvuoti laikymuisi“. Kadangi iš ginčijamo sprendimo motyvų matyti, kad atrankos komisija taikė šiuos kriterijus vertindama suinteresuotojo asmens profesinės patirties svarbą, niekaip negalima pagrįsti, kodėl atrankos komisija jų tam asmeniui nenurodė. Be to, priešingai, nei teigia Komisija, dėl atrankos komisijos darbo slaptumo nėra draudžiama nurodyti atrankos kriterijus.

59. Penkta, motyvavimo apimtis taip pat turi būti vertinama atsižvelgiant į galimą asmens, kuriam skirtas sprendimas, interesą gauti paaiškinimus. D. Di Bernardo buvo pašalintas iš konkurso po to, kai išlaikė visus egzaminus, o tai reiškia, kad jis turėjo didelę viltį, jog jo pavardė bus įtraukta į konkursą laimėjusių asmenų sąrašą. Būtent todėl jis turėjo teisę sužinoti tikslius jo pašalinimo iš konkurso motyvus. Be to, tai, kad dalyvauja daug kandidatų, yra tik aplinkybė, leidžianti atrankos komisijai nurodyti glaustus pirminius savo sprendimų motyvus. Dėl to atrankos komisija nėra atleista nuo pareigos nurodyti reikšmingus motyvus, kai, kaip nagrinėjamoje byloje, jai pateikiamas prašymas peržiūrėti sprendimą. Beje, remiantis Komisijos atsakymu į Bendrojo Teismo taikytą proceso organizavimo priemonę, atitinkamoje (finansinės pagalbos) konkurso srityje buvo atmesti tik septynių kandidatų prašymai peržiūrėti sprendimą. Šiame etape atrankos komisijos darbo krūvis buvo visiškai kitoks nei tuo metu, kai ji nagrinėjo visų kandidatų paraiškas.

60. Šešta, argumentas, kad atrankos komisija išsamiai išnagrinėjo visus kandidato paraiškos įrašus, yra susijęs su kitos šios bylos šalies kandidatūros nagrinėjimo faktine apimtimi ir neturi įtakos klausimui, ar skundžiamas sprendimas buvo pakankamai motyvuotas. Be to, byloje surinkti įrodymai leidžia abejoti tuo, kad atrankos komisija atidžiai išnagrinėjo kitos bylos šalies padėtį. Pirmiausia reikia pasakyti, kad atrankos komisija iš pradžių klaidingai 10-čia mėnesių sumažino profesinę patirtį, kurią pripažino iš dalies susijusia su pareigų pobūdžiu. Be to, D. Di Bernardo primena, kad atsakymą į prašymą peržiūrėti sprendimą jis gavo tik praėjus devyniems mėnesiams nuo prašymo pateikimo. Septinta, Komisijos argumentai, kuriais ginčijami skundžiamo sprendimo 54 ir 55 punktai, yra nereikšmingi, kiek tai susiję su papildomai nurodytais motyvais.

2. Vertinimas

61. Turiu konstatuoti, kad, priešingai, nei teigia Komisija savo apeliaciniame skunde, ir kaip toliau nurodysiu šioje išvadoje, Bendrasis Teismas, nagrinėdamas ieškinį dėl panaikinimo, tinkamai atsižvelgė į ginčijamo sprendimo teisinį ir faktinį kontekstą. Iš tikrųjų Bendrasis Teismas iš karto pabrėžė, kad pareiga motyvuoti bet kokį asmens nenaudai priimtą sprendimą yra labai svarbi, ir priminė, kad ja siekiama dvigubo tikslo: pirma, leisti suinteresuotiesiems asmenims sužinoti priimtą priemonę pagrindžiančius motyvus, kad jie galėtų ginti savo teises, ir, antra, leisti Sąjungos teismui vykdyti atitinkamo sprendimo teisėtumo kontrolę [4]. Bendrasis Teismas taip pat nurodė, kad pareigos motyvuoti apimtis turi būti kiekvienu atveju vertinama atsižvelgiant ne tiktai į skundžiamą sprendimą, bet ir į konkrečias to sprendimo priėmimo aplinkybes [5]. Apeliaciniame procese šių žodžių negalima paneigti, nes jie yra grindžiami Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, kuria remiasi Bendrasis Teismas. Tai, kaip Bendrasis Teismas taikė Sąjungos teisę, reikia nagrinėti vadovaujantis būtent šiais principais.

62. Pažymėtina, kad Bendrasis Teismas savo dėmesį sutelkė į ginčijamo sprendimo motyvų nagrinėjimą, o kartu atsižvelgė į įvairią EPSO ir D. Di Bernardo korespondenciją, konkrečiau kalbant – į D. Di Bernardo adresuotus prašymus pateikti dokumentus, patvirtinančius jo profesinę patirtį, ir galiausiai padarė išvadą, kad EPSO nurodyti motyvai, kuriais remdamasi ji atmetė jo kandidatūrą, buvo „labai glausti ir neišsamūs“. Kad padarytų šią išvadą, Bendrasis Teismas rėmėsi nuodugnia ginčijamo sprendimo analize, pateikta skundžiamo sprendimo 41–44 punktuose. Šis teiginys man atrodo teisingas, atsižvelgiant į tai, jog EPSO nepateikė jokio paaiškinimo, dėl kokių priežasčių atrankos komisija padarė išvadą, kad D. Di Bernardo neturėjo profesinės patirties, kurios reikalauta norint eiti sekretoriaus pareigas finansinės pagalbos srityje.

63. Atsižvelgiant į įvairią korespondenciją, kuria akivaizdžiai siekta išsiaiškinti, ar laikytasi atrankos kriterijų, buvo galima pagrįstai tikėtis, kad EPSO pateiks tikslesnius duomenis, kad pagrįstų savo sprendimą neįtraukti D. Di Bernardo pavardės į konkursą laimėjusių asmenų sąrašą. Tačiau 2015 m. spalio 27 d. raštu EPSO jam pranešė tik tai, kad jo paraiškos 1–7 punktuose nurodyta profesinė patirtis nesudarė minimalios trejų metų patirties, iš esmės susijusios su darbo finansinės pagalbos srityje pobūdžiu, kuri buvo nurodyta pranešimo apie konkursą II priedo 2 punkte. Po to, kai D. Di Bernardo pateikė prašymą peržiūrėti sprendimą, 2016 m. rugpjūčio 10 d. raštu EPSO patvirtino savo sprendimą, tačiau tikslesnės informacijos nepateikė.

64. Man atrodo akivaizdu, kad ši praktika neatitinka tinkamo motyvavimo reikalavimų dėl to, kad paprasčiausiai pakartojant pranešime apie konkursą nurodytus atrankos kriterijus suinteresuotajam asmeniui nesuteikiama galimybė susipažinti su atitinkamo sprendimo pagrindimu ir prireikus ginti savo teises [6]. Skundžiamo sprendimo 48 punkte Bendrasis Teismas teisingai konstatavo, kad D. Di Bernardo „nežinojo priežasčių, dėl kurių jo profesinė patirtis pasirodė nepakankama“. Šią išvadą galima patvirtinti atidžiai perskaičius EPSO ir D. Di Bernardo susirašinėjimą. Nežinodamas atrankos komisijos nustatytų konkretesnių atrankos kriterijų, D. Di Bernardo neturėjo galimybės įvertinti, ar atrankos komisija tinkamai juos taikė jo atveju, o ypač – ar šiais kriterijais nebuvo neteisėtai apribota pranešimo apie konkursą apimtis. Todėl Bendrasis Teismas be klaidų nustatė, kad D. Di Bernardo teisės į gynybą buvo apribotos.

4 2003 m. spalio 2 d. Sprendimas *Thyssen Stahl / Komisija* (C-194/99 P, EU:C:2003:527, 144 punktas), 2005 m. birželio 28 d. Sprendimas *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija* (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ir C-213/02 P, EU:C:2005:408, 462 punktas) ir 2018 m. birželio 28 d. Sprendimas *EUIPO / Puma* (C-564/16 P, EU:C:2018:509, 64 punktas).

5 1984 m. birželio 21 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Lux / Audito Rūmai* (69/83, EU:C:1984:225, 36 punktas), 1989 m. gruodžio 13 d. Sprendimas *Prelle / Komisija* (C-169/88, EU:C:1989:640, 9 punktas) ir 1996 m. lapkričio 12 d. Sprendimas *Ojha / Komisija* (C-294/95 P, EU:C:1996:434, 18 punktas).

6 Šiuo klausimu žr. 1988 m. kovo 8 d. Sprendimą *Sergio / Komisija* (64/86, 71/86, 72/86, 73/86 ir 78/86, EU:C:1988:119, 50 ir 51 punktai), iš kurio matyti, kad administracija neįvykdo savo pareigos pakankamai motyvuoti savo sprendimus vykstant konkursui, jeigu „tik performuluoja pranešime apie konkursą nustatytus kriterijus“ ir „nenurodo atrankos komisijos nustatytų konkretesnių ir tikslių kriterijų“.

65. Atsižvelgdamas į tai, manau, kad nagrinėjamais veiksmais taip pat užkertamas kelias tam, kad Sąjungos teismas – kuris sužino procedūros detales tik ginčo etape ir tik remdamasis šalių pateikta informacija – galėtų vykdyti atitinkamo sprendimo teisėtumo kontrolę. Į klausimą, ar ir, jei taip, kiek motyvavimo stoka yra procesinė klaida, kurią vis dėlto galima ištaisyti vykstant teismo procesui, bandysiu atsakyti nagrinėdamas antrąjį apeliacinio skundo pagrindą.

66. Manau, kad, atsižvelgiant į pirmiau pateiktas pastabas, akivaizdu, jog Bendrasis Teismas pagrįstai pripažino konkretesnių atrankos kriterijų svarbą [7], nes jie turėjo didelę įtaką ginčijamam sprendimui. Kaip matyti iš 2016 m. rugpjūčio 10 d. rašto, EPSO, mano nuomone, nurodė, jog atrankos komisija buvo nustačiusi atrankos kriterijus, kurie nebuvo nurodyti pranešime apie konkursą ir kuriuos ketino taikyti konkurso metu [8]. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, dera priminti, kad, nors konkurso atrankos komisija turi tam tikrą diskreciją, ji privalo laikytis pranešime apie konkursą nustatytų sąlygų, todėl turi dirbti vadovaudamasi objektyviais ir kiekvienam kandidatui žinomais kriterijais [9]. Kalbant konkrečiau, EPSO to neskelbdama rėmėsi atrankos komisijos prieš testus parengta vertinimo skale, bet nepaaiškino, pagal kokius principus ta vertinimo skalė buvo parengta arba kaip ji turėjo būti naudojama.

67. Kaip paaiškėjo per procesą Bendrajame Teisme, tiksliau tripliko pateikimo etapu, minėtus kriterijus iš esmės sudarė pagal reikšmingumą į tris kategorijas suskirstytų profesijų sąrašas. Atrodo, kad vertinimo skalėje įtvirtinti kriterijai atrankos komisijai turėjo tapti gairėmis, padedančiomis jai įgyvendinti savo diskreciją vertinant kandidatūras. Iš EPSO prašymų pateikti informacijos, kuriais siekta įvertinti D. Di Bernardo profesinės patirties, susijusios su finansine pagalba, reikšmę, ir iš ginčijamame sprendime pateikto atsakymo aiškiai matyti, kad atrankos komisija iš tikrųjų taikė jam šiuos kriterijus, todėl didelė jo profesinės patirties dalis nebuvo pripažinta [10]. Kadangi D. Di Bernardo neturėjo minimalios reikalaujamos reikšmingos patirties, nes jo profesinė patirtis veikiau buvo susijusi su administracinės pagalbos sritimi, jo kandidatūra nebuvo pasirinkta.

68. Iš to matyti, kad, nepaisant aplinkybės, jog dėl atrankos kriterijų taikymo D. Di Bernardo kilo rimtų padarinių, EPSO neleido jam susipažinti su šiais kriterijais, taigi ir prireikus – pateikti tikslesnę informaciją apie ginčijamus aspektus. Taigi motyvavimo apimtis taip pat turi būti vertinama atsižvelgiant į galimą asmens, kuriam skirtas aktas, interesą gauti paaiškinimus [11]. Kaip Bendrasis Teismas labai teisingai pažymėjo skundžiamo sprendimo 53 punkte, tik ieškinio nagrinėjimo „proceso metu“ Komisija „tiktai laipsniškai“ nurodė ginčijamo sprendimo motyvus, reikalingus siekiant įvertinti jo teisėtumą. Taigi tik labai vėlyvoje proceso stadijoje D. Di Bernardo galėjo pareikšti savo nuomonę dėl tariamo jo profesinės patirties nepakankamumo. Vadinasi, Bendrasis Teismas visiškai teisingai nusprendė, kad EPSO turėjo atrankos kriterijus nurodyti laiku, t. y. pranešime apie konkursą, 2015 m. spalio 27 d. rašte arba bet kuriuo atveju 2016 m. rugpjūčio 10 d. rašte, kuriuo atsakė į prašymą peržiūrėti sprendimą [12]. Tokio požiūrio reikėtų laikytis dėl to, kad prašymas peržiūrėti sprendimą turi

7 Siekiant aiškumo reikia pažymėti, kad Bendrasis Teismas ir proceso šalys terminą „(atrankos) kriterijai“ vartoja apibūdindami atrankos komisijos, kurios darbas aiškinamas šioje išvadoje, parengtą „vertinimo skalę“.

8 2016 m. rugpjūčio 10 d. sprendime yra toks tekstas: „<…> Prieš pradėdama darbus, *atrankos komisija, remdamasi pranešime apie konkursą apibūdintomis konkrečiomis sąlygomis, apibrėžė tam tikrus atrankos kriterijus*. *Šios sąlygos*, kaip ir pareigų pobūdžio aprašymas, *yra apibrėžti* atsižvelgiant į įgūdžius, kurių reikalaujama laisvoms darbo vietoms užimti, ir į tarnybos interesus. Todėl *atrankos kriterijai, apibrėžti vykdant konkursą* EPSO/AST-SC/03/15, ir *tam tikrų su profesine patirtimi susijusių aplinkybių akcentavimas* iš esmės atspindi dabartinius institucijų, į kurių darbo vietas organizuojamas konkursas, įdarbinimo poreikius. <…> Kaip nurodyta 2015 m. spalio 27 d. rašte, kuriuo Jūs buvote informuotas apie Jūsų rezultatus, atrankos komisija mano, kad Jūs negalėjote įrodyti, jog atitinkate *visas atrankos sąlygas*.“ (išskirta mano)

9 Šiuo klausimu žr. 2017 m. spalio 13 d. Sprendimą *Brouillard / Komisija* (T-572/16, nepaskelbtas Rink., EU:T:2017:720, 35 punktas).

10 Sprendžiant iš D. Di Bernardo pateiktos informacijos, jis turi 20 metų profesinę patirtį pranešime apie konkursą nurodytoje srityje, o EPSO pripažino tik 31 mėnesio patirtį. Pranešime apie konkursą buvo reikalaujama 36 mėnesių profesinės patirties.

11 2013 m. liepos 11 d. Sprendimas *Team Relocations ir kt. / Komisija* (C-444/11 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2013:464, 120 punktas).

12 Vis dėlto negalima pamiršti, kad 2016 m. liepos 8 d. D. Di Bernardo adresuotame rašte pateiktas atsakymas į jo prašymą peržiūrėti sprendimą akivaizdžiai neatitiko jo faktinės padėties. Todėl iš esmės šis raštas irgi turėtų būti laikomas praleista proga pateikti tinkamus motyvus.

būti aiškinamas kaip prašymas pateikti individualius paaiškinimus, kaip Bendrasis Teismas nurodė skundžiamo sprendimo 51 punkte. Taigi reikia atmesti Komisijos teiginį, kad D. Di Bernardo niekada nesiekė sužinoti atrankos kriterijų, nes šiuo argumentu paneigiama EPSO pareiga informuoti konkurso kandidatus.

69. Reikia konstatuoti, kad Komisijos argumentai rodo ne tik jos pareigos pateikti motyvus neįvykdymą, bet ir loginę klaidą, nes D. Di Bernardo negalima pagrįstai kaltinti tuo, kad jis nepateikė aiškaus prašymo pateikti informaciją apie aspektą, kuris jam nebuvo žinomas. Siekdama įvykdyti pareigą, EPSO turėjo paaiškinti D. Di Bernardo, kokie atrankos kriterijai nebuvo nurodyti pranešime apie konkursą ir kodėl jo profesinė patirtis neatitiko SC 1 lygio sekretoriaus / raštinės darbuotojo pareigoms finansinės pagalbos srityje taikomų reikalavimų.

70. Taip pat reikia atmesti Komisijos argumentą, kad Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 46 ir 47 punktuose klaidingai nurodė, kad Komisija negalėjo remtis jurisprudencija, pagal kurią, jeigu konkurse dalyvauja daug kandidatų, atrankos komisija turi teisę iš pradžių glaustai motyvuoti tam tikro kandidato nepasirinkimą [13]. Kaip teisingai pažymėjo Bendrasis Teismas, atrankos komisijai teko sprendimą priimti po to, kai atrankos testus, įskaitant įgūdžių vertinimo testus, atliko visi kandidatai. Kai jie buvo ištaisyti, potencialių laimėtojų sąrašas jau buvo sudarytas. Šiuo etapu pagrindinė atrankos komisijos užduotis turėjo būti patikrinti, ar kandidatai taip pat atitiko pranešime apie konkursą nustatytas sąlygas, susijusias su jų profesine patirtimi. Atrodo, kad EPSO šią užduotį atidėjo pačiam paskutiniam atrankos procedūros etapui, todėl kyla abejonių dėl racionalaus atrankos procedūros organizavimo.

71. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, manau, kad D. Di Bernardo negali būti priekaištaujama, nes atsakomybė už konkurso organizavimą tenka tiktai EPSO. Vadinasi, EPSO turi prisiimti šios atsakomybės pasekmes, įskaitant galimą darbo krūvio padidėjimą. Dėl pastarojo aspekto, kaip nurodo ir D. Di Bernardo, visgi atrodo, kad aptariamoje konkurso srityje buvo atmesti tik septynių kandidatų prašymai peržiūrėti sprendimą. Taigi užduotis išnagrinėti šių kandidatų skundus negalėjo nulemti neproporcingo darbo krūvio padidėjimo. Darytina išvada, kad Bendrasis Teismas teisingai nusprendė, jog EPSO negalėjo remtis pernelyg didelio darbo krūvio pavojumi, kad atsisakytų deramai įvykdyti pareigą tinkamai motyvuoti savo sprendimą neįtraukti D. Di Bernardo į konkurso laimėtojų sąrašą.

72. Taip pat negalima pritarti Komisijos argumentui, kad Bendrasis Teismas, skundžiamo sprendimo 50 punkte nustatydamas pareigą atskleisti atrankos kriterijus, nepaisė atrankos komisijos darbo slaptumo principo. Kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos [14], atrankos komisijos darbo slaptumas nedraudžia kandidatams nurodyti objektyvių atrankos kriterijų, šiuo atveju – profesinės patirties reikalavimų. Taigi šį argumentą reikia atmesti.

73. Nepritariu Komisijos išdėstytai kritikai dėl skundžiamo sprendimo 49–51 punktų, kad dėl netiksliai suformuluoto prašymo peržiūrėti sprendimą, verčiančio atrankos komisija pateikti išsamius paaiškinimus dėl kiekvieno įrašo, pareiga įrodyti pranešime apie konkursą reikalaujamos profesinės patirties buvimą būtų perkelta konkurso atrankos komisijai. Visų pirma, ši kritika yra grindžiama klaidinga prielaida, kad EPSO turėtų būti atleista nuo bet kokios pareigos konkurso pradžioje nurodyti atrankos kriterijus, o tai, mano nuomone, yra nesuderinama su jurisprudencijoje nustatytu skaidrumo reikalavimu [15]. Antra, šiose kritinėse pastabose neatsižvelgiama į aplinkybę, kad D. Di Bernardo prašymą peržiūrėti sprendimą pateikė nežinodamas, kad konkurso atrankos komisija buvo parengusi konkretesnius atrankos kriterijus, kurie nebuvo nurodyti pranešime apie konkursą. EPSO turėjo pasinaudoti proga patikslinti minėtų kriterijų taikymo sritį, pvz., paaiškindama, kodėl veikla, glaudžiau susijusi su administracine pagalba, nebuvo pripažinta reikšminga, tačiau ji tik patvirtino pirminį

13 1989 m. liepos 12 d. Sprendimas *Belardinelli ir kt. / Teisingumo Teismas* (225/87, EU:C:1989:309, 7 punktas).

14 1996 m. liepos 4 d. Sprendimas *Parlamentas / Innamorati* (C-254/95 P, EU:C:1996:276, 27 punktas).

15 Žr. šios išvados 61 ir 64 punktuose nurodytą jurisprudenciją.

sprendimą. Laikantis tokio požiūrio, D. Di Bernardo būtų buvę pateikti reikalingi paaiškinimai, todėl jis būtų galėjęs geriau suprasti atrankos komisijos argumentus. Šis požiūris visiškai nereiškia įrodinėjimo pareigos perkėlimo, juo, atvirkščiai, siekiama užtikrinti administracinio skundo veiksmingumą.

74. Dėl Komisijos kaltinimo, kad Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 53–55 punktuose supainiojo reikalavimą motyvuoti ir šio motyvavimo pagrįstumą, visų pirma reikia pažymėti, kad praktikoje ne visada lengva aiškiai juos atskirti, ypač tokiu atveju, kaip nagrinėjamasis, kai EPSO, nepateikdama jokių konkrečių paaiškinimų, tiktai nurodė, kad D. Di Bernardo profesinė patirtis neatitiko minimalios trejų metų patirties, iš esmės susijusios su pareigų finansinės pagalbos srityje pobūdžiu. Iš tikrųjų negalima atmesti galimybės, kad toks glaustas ir neaiškus motyvavimas gali būti nagrinėjamas atsižvelgiant į šiuos du aspektus. Pirma, jį galima laikyti nepakankamu atsižvelgiant į argumentų apimtį ir išsamumą, visų pirma turint omenyje EPSO sprendimo svarbą D. Di Bernardo, kaip konkurso kandidatui, o tai yra šios bylos dalykas. Antra, tokį motyvavimą galima laikyti ginčytinu ar net neteisėtu dėl to, kad jis grindžiamas vertinimo metodu, turinčiu lemiamą įtaką konkurso rezultatams, nes jį taikant tam tikra profesinė veikla buvo atmesta kaip nesvarbi, tačiau EPSO nepaaiškino, kaip šis metodas taikomas. Iš tikrųjų pats vertinimo metodas nebuvo šio ginčo dalykas, nes buvo atskleistas tik vėlyvoje proceso stadijoje.

75. Visgi manau, kad nebūtina šiomis aplinkybėmis gilintis į šiuos argumentus, nes Komisijos kaltinimas bet kuriuo atveju yra neveiksmingas, kiek juo ginčijamas papildomas motyvas, ir dėl šios priežasties jis turi būti atmestas[16]. Iš skundžiamo sprendimo 53–55 punktų aišku, kad Bendrasis Teismas nagrinėjo kaltinimą, susijusį su motyvavimo nepakankamumu, ir tik siekdamas išsamumo pateikė kelias pastabas dėl motyvavimo turinio, bet neišreiškė nuomonės dėl sprendimo pagrįstumo. Juose nurodytais motyvais siekiama tiktai pagrįsti ginčijamų atrankos kriterijų būtinumą, kad būtų galima įvertinti ginčijamo sprendimo teisėtumą.

3. Preliminari išvada

76. Iš visko, kas pirmiau išdėstyta, matyti, kad Bendrasis Teismas nenustatė pernelyg didelių Komisijos priimto sprendimo motyvavimo reikalavimų. Vadinasi, pirmasis apeliacinio skundo pagrindas turi būti atmestas.

C. Antrasis apeliacinio skundo pagrindas

1. Šalių argumentai

77. Antrasis Komisijos apeliacinio skundo pagrindas susijęs su skundžiamo sprendimo 37 ir 38 ir 53–56 punktuose padarytu teismo pareigos *ex officio* įvertinti, kaip laikomasi motyvavimo pareigos, pažeidimu.

78. Komisija daro nuorodą į jurisprudenciją[17], pagal kurią „nepakankamo motyvavimo“ atveju vykstant procesui visada galima jį patikslinti, todėl nebelieka sprendimo panaikinimo pagrindo, susijusio su motyvavimo pareigos pažeidimu. Taigi, visų pirma, galimybės papildyti motyvus nesuteikimą „beveik visiško“ motyvų nepateikimo atveju nulėmė tai, kad Bendrasis Teismas skundžiamame sprendime sąmoningai pirmą kartą išplėtė šios nuostatos taikymo sritį, nors iš jurisprudencijos aiškiai matyti, kad

16 Šiuo klausimu žr. 2018 m. gegužės 30 d. Sprendimą *Azoulay ir kt. / Parlamentas* (C-390/17 P, EU:C:2018:347, 29 ir 30 punktai).

17 1984 m. gegužės 30 d. Sprendimas *Picciolo / Parlamentas* (111/83, EU:C:1984:200, 22 punktas), 1985 m. kovo 27 d. Sprendimas *Kypreos / Taryba* (12/84, EU:C:1985:142, 8 punktas) ir 1988 m. kovo 8 d. Sprendimas *Sergio / Komisija* (64/86, 71/86, 72/86, 73/86 ir 78/86, EU:C:1988:119, 52 punktas).

ši galimybė nesuteikiama tiktai tuo atveju, kai motyvai visiškai nepateikiami. Be to, tokia jurisprudencijoje nevartota sąvoka yra prieštaringa ir neįmanoma jos apibrėžti. Antra, ši jurisprudencijos naujovė yra nesuderinama su teismo pareiga *ex officio* patikrinti, ar buvo laikomasi reikalavimo motyvuoti.

79. Atsakydamas į antrąjį apeliacinio skundo pagrindą, D. Di Bernardo pateikia toliau išdėstytus argumentus.

80. Pirma, Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai nagrinėjamoje byloje nusprendė, kad prieš pareiškiant ieškinį pateikti motyvai prilygsta visiškam arba „beveik visiškam“ motyvavimo nebuvimui. Antra, Bendrasis Teismas taip pat nepadarė teisės klaidos, kai nusprendė, jog tam, kad būtų pakankamai motyvuotas, ginčijamas sprendimas turėjo bent jau atspindėti pagrindinę atrankos komisijos argumentų seką. Ginčijamame sprendime tai nebuvo padaryta, nes jis buvo pagrįstas kandidatui nežinomais atrankos kriterijais, apie kuriuos buvo pranešta tiktai triplike. Trečia, D. Di Bernardo teigia, kad Sąjungos teismas neturi pareigos *ex officio* ištaisyti atrankos komisijos ir Komisijos darbo trūkumų, padarytų nenurodant ginčijamo sprendimo motyvų prieš pareiškiant ieškinį ir vykstant teismo procesui. Be to, Komisija nenurodo, į kokius duomenis Bendrasis Teismas *ex officio* neatsižvelgė vertindamas, ar sprendimas buvo pakankamai motyvuotas, ar ne.

2. Vertinimas

a) Preliminarios pastabos

81. Antrajame apeliacinio skundo pagrinde Komisija iš esmės kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad jis dėl „beveik visiško“ pirminio motyvavimo nebuvimo atėmė iš jos galimybę papildyti ginčijamo sprendimo motyvus teismo proceso metu. Komisijos nuomone, Bendrasis Teismas privalėjo *ex officio* atsižvelgti į konkrečius prie tripliko pridėtus kriterijus, konkrečiai – į vertinimo skalę, kurią atrankos komisija parengė konkurso kandidatų profesinei patirčiai įvertinti.

82. Kaip įrodžiau analizuodamas pirmąjį pagrindą, Bendrasis Teismas teisingai nustatė, kad ginčijamo sprendimo motyvavimas neatitinka jurisprudencijos reikalavimų. Apibendrindamas Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 37, 38 ir 53–56 punktuose nurodė, kad ginčijamame sprendime nebuvo net „motyvavimo pradžios“, kurioje būtų matyti bent jau pagrindinė administracijos argumentų seka. Skundžiamo sprendimo 53 punkte šį pradinį motyvavimą jis apibūdino kaip „labai glaustą ir neišsamų“. Be to, skundžiamo sprendimo 41 punkte Bendrasis Teismas nurodė, kad atrankos komisija prašymo peržiūrėti sprendimą atmetimą motyvavo „labai glaustai“. Remdamasis šiomis pastabomis Bendrasis Teismas teisingai nusprendė, kad D. Di Bernardo teisės buvo pažeistos, nes dėl šios aplinkybės jis negalėjo suprasti motyvų, dėl kurių jo kandidatūra nebuvo pasirinkta, ir prireikus prašyti administracijos ir (arba) Sąjungos teismo peržiūrėti ginčijamą sprendimą. Manau, kad faktinių aplinkybių vertinimas ir pareigos motyvuoti administracinį sprendimą apimties aiškinimas teisiniu požiūriu yra neskundžiami.

83. Atsižvelgiant į tai, nagrinėjant antrąjį ieškinio pagrindą kyla klausimas, ar ir kokiomis aplinkybėmis pagal Sąjungos teisę vis dėlto galima *a posteriori* ištaisyti nepakankamą motyvavimą kaip procesinę klaidą, papildomus motyvus nurodant teismo proceso metu. Norint išnagrinėti šį klausimą, reikia (b) trumpai aptarti Bendrojo Teismo nurodytą jurisprudenciją ir (c) patikrinti jos atitiktį Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nustatytiems principams. Šie principai vėliau (d) bus mano įvertinti prieš (e) galutinai išnagrinėjant teisingą jų taikymą šioje byloje.

b) Skundžiamame sprendime Bendrojo Teismo nurodyta jurisprudencija, susijusi su galimybe ištaisyti motyvavimo trūkumą

84. Iš skundžiamo sprendimo 37 punkto matyti, kad, remiantis Bendrojo Teismo suformuota jurisprudencija, tik tuo atveju, kai prieš pareiškiant ieškinį ginčijamas sprendimas apima bent jau „motyvavimo pradžią“, administracija turi teisę papildomą informaciją pateikti vykstant teismo procesui ir įvykdyti motyvavimo pareigą. Remiantis šia jurisprudencija, pagrindinė administracijos argumentų seka turi būti aiški bent jau iš „motyvavimo pradžios“. Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 38 punkte paaiškino, kad ieškovui nurodytų esminių atsisakymo priežasčių motyvavimo „visiškas ar beveik visiškas nebuvimas“ prieš pareiškiant ieškinį negali būti kompensuojamas po ieškinio pareiškimo pateiktais paaiškinimais.

85. Pirmiausia reikia pažymėti aplinkybę, kad Bendrasis Teismas nagrinėjamoje byloje išskyrė ypatingą motyvavimo nebuvimo atvejį, kurį apibūdino kaip „beveik visišką“. Be to, reikia konstatuoti, kad Bendrasis Teismas akivaizdžiai rėmėsi prielaida, kad ginčijamame sprendime nurodyti motyvai atitinka šio atvejo kriterijus, tačiau nepaaiškino jo požymių. Bendrojo Teismo argumentai, visų pirma susiję su „beveik visiško“ motyvavimo nebuvimo teisinėmis pasekmėmis, t. y. nagrinėjamo sprendimo neteisėtumu, kuris yra rimtos procesinės klaidos pasekmė, leidžia daryti prielaidą, kad šis atvejis yra bent jau panašus į „visiško“ motyvavimo nebuvimo atvejį. Esu linkęs konstatuoti, kad minėtas atvejis minimas tik skundžiamame sprendime, nes Bendrojo Teismo jurisprudencijoje, įskaitant tą, kuri nurodyta minėtame sprendime[18], jokios kitos nuorodos nėra. Atrodo, kad Bendrasis Teismas aiškiai nukrypo nuo savo jurisprudencijoje vartojamos terminologijos, siekdamas kuo tiksliau apibūdinti ginčijamame sprendime išdėstytų motyvų tikslumo lygį. Prie šio klausimo sugrįšiu nagrinėdamas tinkamą jurisprudencijos taikymą.

c) Bendrojo Teismo nustatytų principų suderinamumas su Teisingumo Teismo jurisprudencija

86. Administracinio akto, kuris yra priimtas asmens nenaudai, nepakankamo motyvavimo problema nėra nežinoma Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, nes jis jau turėjo progą išreikšti savo poziciją dėl to, ar tokią procesinę klaidą galima ištaisyti leidžiant administracijai papildyti motyvus vykstant teismo procesui.

87. Kaip Teisingumo Teismas priminė Sprendime *Neirinck / Komisija*[19], reikalavimas motyvuoti yra skirtas tam, kad Teisingumo Teismas galėtų vykdyti asmens nenaudai priimtų sprendimų teisėtumo kontrolę, o suinteresuotieji asmenys turėtų pakankamai informacijos, kad galėtų sužinoti, ar šie sprendimai yra pagrįsti, o gal jie turi trūkumų, dėl kurių galima ginčyti jų teisėtumą. Darytina išvada, kad iš principo sprendimo motyvai suinteresuotajam asmeniui turi būti pateikiami kartu su jo nenaudai priimtu sprendimu. Todėl Teisingumo Teismas nusprendė, kad motyvavimo nebuvimo negalima ištaisyti tuo, kad suinteresuotasis asmuo sprendimo motyvus sužino vykstant procesui Teisingumo Teisme[20]. Atvirkščiai, nepakankamo motyvavimo atveju Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad dėl per procesą pateiktų motyvų išimtiniais atvejais pagrindas, siejamas su pareigos motyvuoti pažeidimu, gali netekti reikšmės[21]. Taigi Teisingumo Teismo jurisprudencijoje yra išskirti du skirtingi atvejai, kuriems taikomos atskiros taisyklės: motyvavimo „nebuvimo“ ir motyvavimo „nepakankamumo“. Be to, pažymėtina, kad Teisingumo Teismas, kaip ir Bendrasis Teismas, kiekvienu konkrečiu atveju siekia išnagrinėti, ar nagrinėjamas administracinis aktas apima „motyvavimo pradžią“, ar ne, kad galėtų konkrečiu nagrinėjamu atveju taikyti atitinkamas taisykles.

18 2012 m. kovo 8 d. Nutartis *Marcuccio / Komisija* (T-126/11 P, EU:T:2012:115, 47 punktas).

19 2008 m. vasario 28 d. sprendimas (C-17/07 P, EU:C:2008:134).

20 2008 m. vasario 28 d. Sprendimas *Neirinck / Komisija* (C-17/07 P, EU:C:2008:134, 50 punktas). Taip pat žr. 1981 m. lapkričio 26 d. Sprendimą *Michel / Parlamentas* (195/80, EU:C:1981:284, 22 punktas), 1990 m. vasario 7 d. Sprendimą *Culin / Komisija* (C-343/87, EU:C:1990:49, 13–15 punktai) ir 2004 m. rugsėjo 23 d. Sprendimą *Hectors / Parlamentas* (C-150/03 P, EU:C:2004:555, 49 ir 50 punktai).

21 2008 m. vasario 28 d. Sprendimas *Neirinck / Komisija* (C-17/07 P, EU:C:2008:134, 51 punktas).

88. Iš pateiktų pastabų darau išvadą, kad Bendrojo Teismo jurisprudencija [22] iš esmės atspindi Teisingumo Teismo jurisprudencijoje suformuluotus principus, susijusius su reikalavimu tinkamai motyvuoti bet kokį administracinį aktą siekiant užtikrinti teisminę kontrolę, kartu apsaugant asmens, kuriam skirtas sprendimas, teises, o vienintelis išimtinis atvejis yra susijęs su „beveik visišku“ motyvavimo nebuvimu, kurį reikės išnagrinėti toliau.

d) Teisingumo Teismo jurisprudencijos vertinimas

89. Prieš pradėdamas analizuoti, kaip nagrinėjamoje byloje Bendrasis Teismas taikė Teisingumo Teismo jurisprudenciją, norėčiau pažymėti, kad pritariu šiai jurisprudencijai, kuri, mano nuomone, yra pakankamai subtili, kad būtų galima atsižvelgti į įvairius interesus vykstant administraciniam teismo procesui, taip pat turint omenyje bylų sudėtingumą, nes kiekvienoje iš jų kyla daug procesinių klausimų, į kuriuos Sąjungos teismas turi atsakyti. Atsižvelgdamas į tai, norėčiau priminti, kad SESV 296 straipsnio antroje pastraipoje ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnio 2 dalies c punkte nustatytas reikalavimas nurodyti motyvus, taip pat numatytas Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatų 25 straipsnio antroje pastraipoje, kuri pagal analogiją taikoma tarnautojams, kuriems taikomos Kitų Europos Sąjungos tarnautojų įdarbinimo sąlygos (toliau – KTĮS), yra pagrindinis teisinės valstybės vertybe grindžiamos sistemos, kaip Europos Sąjungos teisės sistemos, kurioje turi būti užtikrintas jos institucijų skaidrumas, veiksmingumas ir teisėtumas, principas [23]. Kaip ne kartą yra priminęs Teisingumo Teismas [24], Europos Sąjunga yra teisės sąjunga, kurioje vykdoma jos institucijų aktų atitikties visų pirma Sutartims ir pagrindiniams teisės principams kontrolė. Su teisinės valstybės principu siejamas reikalavimas užtikrinti Chartijos 47 straipsnyje numatytą veiksmingą teisminę apsaugą; remiantis tuo reikalavimu, suinteresuotieji asmenys, pasinaudodami veiksminga teisių gynimo priemone, turi turėti teisę teisme užginčyti Sąjungos aktų teisėtumą [25]. Be to, reikia pažymėti, kad po Sutarčių nuostatų dalinio pakeitimo Lisabonos sutartimi motyvavimo reikalavimas tapo gerokai svarbesnis [26], ir Teisingumo Teismas turi į tai atsižvelgti, ypač tokiu atveju kaip nagrinėjamoje byloje, kai šio reikalavimo, atrodo, apskritai nepaisyta.

90. Kaip generalinis advokatas D. Ruiz-Jarabo Colomer nurodė savo išvadoje byloje *Hectors / Parlamentas* [27], „motyvų pateikimas nėra tik mandagumas ar eilinis formalumas. Pirmiausia tai racionalaus įgaliojimų įgyvendinimo faktorius, palengvinantis jų teisminę kontrolę, ir taip pat skirtas išvengti piktnaudžiavimo atvejų bei suteikti apsaugą.“ Jau buvo paminėta, kad šiuo reikalavimu siekiama dvigubo tikslo: pirma, leisti suinteresuotiesiems asmenims sužinoti priimtą priemonę pagrindžiančius motyvus, kad jie galėtų ginti savo teises, ir, antra, leisti Sąjungos teismui vykdyti atitinkamo sprendimo teisėtumo kontrolę [28]. Šie du interesai yra neatskiriami siekiant užtikrinti veiksmingą teisinę gynybą, todėl atliekant analizę į juos negalima atsižvelgti atskirai. Iš paties šio reikalavimo pobūdžio matyti, kad šie interesai bus geriausiai apsaugoti tokiu atveju, kai motyvai suinteresuotajam asmeniui bus pateikti kartu su jo nenaudai priimtu sprendimu, o ne per teismo procesą [29]. Ikiteisminiu proceso etapu suinteresuotajam asmeniui suteikiama galimybė prašyti

22 Ji priminta šios išvados 61 ir 84 punktuose.

23 Šiuo klausimu žr. Smith, M., „Developing administrative principles in the EU: A foundational model of legitimacy?“, *European Law Journal*, Vol. 18, Nr. 2, 2012 m. kovo mėn., p. 282.

24 2012 m. birželio 26 d. Sprendimas *Lenkija / Komisija* (C-336/09 P, EU:C:2012:386, 36 punktas), 2016 m. liepos 19 d. Sprendimas *H / Taryba ir Komisija* (C-455/14 P, EU:C:2016:569, 41 punktas) ir 2017 m. kovo 28 d. Sprendimas *Rosneft* (C-72/15, EU:C:2017:236, 72 punktas).

25 2014 m. gruodžio 18 d. Sprendimas *Abdida* (C-562/13, EU:C:2014:2453, 45 punktas), 2015 m. spalio 6 d. Sprendimas *Schrems* (C-362/14, EU:C:2015:650, 95 punktas) ir 2017 m. kovo 28 d. Sprendimas *Rosneft* (C-72/15, EU:C:2017:236, 73 punktas).

26 Žr. Calliess, C., ir Ruffert, M., (red.), EUV/AEUV, C. H. Beck, 4-asis leidimas, Miunchenas, 2011, SESV 296 straipsnio komentaro 4 punktą; jame C. Callies nurodo, kad SESV 296 straipsnyje reikalavimo motyvuoti taikymo sritis buvo išplėsta įtraukiant visus Sąjungos teisės aktus, priešingai nei buvusiame EB 253 straipsnyje, kuriame dar buvo pateiktas išsamus minėtų teisės aktų sąrašas. Autoriaus teigimu, SESV 296 straipsnis atspindi ketinimą įgyvendinti reformos procesą, kuriuo siekta, vadovaujantis skaidrumo, veiksmingumo ir teisėtumo principais, suteikti Sąjungai demokratiškesnį institucinį pagrindą.

27 C-150/03 P, EU:C:2004:146, 41 punktas.

28 Žr. šios išvados 61 punktą.

29 Žr. 1981 m. lapkričio 26 d. Sprendimą *Michel / Parlamentas* (195/80, EU:C:1981:284, 22 punktas).

administracijos nemokamai ir be jokių administracinių kliūčių peržiūrėti ginčijamą sprendimą. Kitas naudingas dalykas yra administracijos turima galimybė pačiai patikrinti savo sprendimo atitiktį Sąjungos teisei, nes taip administracijai primenama, kad ji turi pareigą deramai motyvuoti savo sprendimą [30].

91. Atsižvelgiant į šiuos argumentus, man atrodo akivaizdu, kad jokio motyvavimo nebuvimas yra sunkiausias atvejis, nes dėl to šie interesai yra pažeidžiami ir galiausiai iškyla pavojus teisinei valstybei. Tokiu atveju trūkumas negali būti ištaisytas per teismo procesą, atsižvelgiant į tai, kad suinteresuotasis asmuo yra netekęs galimybės susipažinti su sprendimo motyvais, pareikšti savo nuomonę ir prireikus prašyti peržiūrėti sprendimą. Savo ruožtu Sąjungos teismas, kuris kaip paskutinė instancija turi priimti sprendimą byloje, neturi galimybės susipažinti su visais bylos aspektais.

92. Atvirkščiai, manau, kad dėl motyvavimo stokos reikalingas labiau diferencijuotas požiūris ir turi būti atsižvelgiama į motyvavimo reikalavimo pažeidimo sunkumą. Atrodo, kad tokio požiūrio laikosi Teisingumo Teismas, nes jo jurisprudencijoje yra pripažinta, kad dėl motyvų pateikimo per procesą „išimtiniais atvejais“ gali nebelikti pagrindo, susijusio su pareigos motyvuoti pažeidimu. Dėl galimų aplinkybių įvairovės Teisingumo Teismas, atrodo, išsamiai neišvardijo šių „išimtinių atvejų“, pirmenybę teikdamas lanksčiam ir pragmatiškam šios sąvokos vartojimui.

93. Iš tikrųjų tam tikri argumentai teoriškai galėtų vaidinti tam tikrą vaidmenį, pavyzdžiui, proceso ekonomijos sumetimais, kai akivaizdu, jog joks trūkumas neturėjo įtakos sprendimo esmei, todėl, jį panaikinus dėl nepakankamo motyvavimo, tik būtų priimtas naujas sprendimas, iš esmės tapatus panaikintajam, bet pagrįstas motyvais, pirmą kartą atskleistais Bendrajame Teisme. Kaip generalinis advokatas N. Fennelly nurodė savo išvadoje byloje *Parlamentas / Innamorati* [31], tokiu atveju atrankos komisija neturėtų jokios diskrecijos. Todėl atsakovas neturi teisėto intereso prašyti panaikinti nagrinėjamą sprendimą dėl esminių procedūros reikalavimų pažeidimo. Pasak generalinio advokato N. Fennelly, iš pat pradžių nepakankamo ginčijamo sprendimo motyvavimo nebegalima laikyti esminių procedūros reikalavimų pažeidimu, savaime pagrindžiančiu to sprendimo panaikinimą [32]. Bet jeigu motyvavimas nėra pakankamas netgi teismo proceso pradžioje, ginčijamas sprendimas turi būti panaikintas dėl esminių procedūros reikalavimų pažeidimo [33].

30 Kaip savo išvadoje byloje *Mellor* (C-75/08, EU:C:2009:32, 32 punktas) nurodė generalinė advokatė J. Kokott, „motyvavimas nėra vien tik piliečio interesas, bet skatina pirminę pačios administracijos savikontrolę ir gali pagerinti santykius su piliečiais. Kai motyvacija įtikinama, nutraukiami jau esami konfliktai ir išvengiama bereikalingų ginčų.“ Vėliau savo išvadoje bylose *Slovakija / Komisija* ir *Rumunija / Komisija* (C-593/15 P, C-594/15 P ir C-599/15 P, EU:C:2017:441, 95 punktas) generalinė advokatė J. Kokott nurodė, kad „pareiga motyvuoti, nustatyta SESV 296 straipsnio antroje pastraipoje, skirta ir administracijos savikontrolei, taigi tam, kad aktą priimanti institucija atidžiai patikrintų, ar laikosi visų priemonės priėmimo sąlygų“.

31 C-254/95 P, EU:C:1996:213.

32 Generalinio advokato N. Fennelly išvada byloje *Parlamentas / Innamorati* (C-254/95 P, EU:C:1996:213, 39 punktas).

33 Generalinio advokato N. Fennelly išvada byloje *Parlamentas / Innamorati* (C-254/95 P, EU:C:1996:213, 40 punktas).

94. Savo požiūriui pagrįsti norėčiau šiuo klausimu pateikti kelias pastabas. Nors iš principo suprantu šiuos praktinius argumentus, kurie buvo išdėstyti keliuose sprendimuose [34], noriu dar kartą pažymėti, kad pirmiau minėtos nuostatos [35] yra labai svarbios Sąjungos teisės sistemoje, todėl, mano nuomone, administracinio akto motyvavimo nepakankamumo negalima prilyginti [36] paprastai formos klaidai [37]. Nors pirmiau išdėstyti argumentai, iš pažiūros grindžiami proceso ekonomijos principu, gali atrodyti patrauklūs, kyla pavojus, kad administracija „galimybę“ papildyti nepakankamą motyvavimą teisme nagrinėjant pagal SESV 263 straipsnį pareikštą ieškinį dėl panaikinimo gali suprasti kaip „teisę“ laiku nepateikti suinteresuotajam asmeniui informacijos arba prireikus atidėti pareigos motyvuoti administracinį aktą vykdymą iki ieškinio nagrinėjimo teisme stadijos. Dėl tokios praktikos būtų panaikinti ką tik mano paminėti pranašumai, t. y. asmuo, kuriam skirti šie teisės aktai, netektų galimybės išdėstyti savo požiūrį administracijai ir nebūtų užtikrinta vidinė administracijos priimtų teisės aktų teisėtumo kontrolė [38]. Be to, negalima atmesti galimybės, kad dėl tokios praktikos Sąjungos teismuose padaugės nebaigtų nagrinėti bylų ir sumažės tariamų pranašumų, susijusių su proceso ekonomijos principo taikymu. Turint omenyje tai, kas pasakyta, ir atsižvelgiant į kompetencijos paskirstymą administracijai ir Sąjungos teismams, ieškinio dėl panaikinimo nagrinėjimo procesas negali tapti stadija, per kurią administracija įvykdytų vieną iš pagrindinių savo pareigų teisės subjektui. Be to, nereikia pamiršti, kad ginčas būna susijęs su išlaidomis, taip pat su asmeniui kylančia didele rizika, todėl man atrodo nepagrįsta reikalauti, kad jis būtų įpareigotas kreiptis į Sąjungos teismus, kad sprendimas dėl jo būtų tinkamai motyvuotas, nors būtų galėjęs tai pasiekti per ikiteisminę stadiją ir nepatirdamas išlaidų.

95. Todėl galimybė papildyti motyvus teismo proceso metu turi būti suteikta tik „išimtiniais atvejais“, kai akivaizdu, kad bent jau pagrindiniai motyvai, dėl kurių buvo priimtas administracinis sprendimas, buvo išdėstyti aiškiai ir nedviprasmiškai [39]. Taip pat reikia užtikrinti, kad teisės subjektas neatsidurtų mažiau palankioje padėtyje gindamas savo teises, o tai teismas turi patikrinti kiekvienu konkrečiu atveju. Akivaizdu, kad tokia mažiau palanki padėtis gali susiklostyti tais atvejais, kai dėl administracijos pateiktų papildomų motyvų būtų pakeista teisės akto esmė ir dėl to suinteresuotasis asmuo būtų įpareigotas iš esmės pakeisti savo argumentus, kad tinkamai atsakytų į naujus administracijos teiginius. Kad būtų išvengta tokios situacijos, reikėtų nustatyti griežtus reikalavimus, taikytinus papildomų administracijos motyvų pateikimo Sąjungos teismui formai ir turiniui. Be to, Sąjungos teismas turėtų užtikrinti, kad suinteresuotasis asmuo galėtų išreikšti savo nuomonę dėl papildomų motyvų, pavyzdžiui, atidėdamas teismo posėdį arba leisdamas jam pateikti atsiliepimą. Mano nuomone, negalima išvengti situacijos, kad tokiomis sąlygomis administracija užklups suinteresuotąjį asmenį nepasirengusį. Atsižvelgdamas į atitinkamą procesinę padėtį, Sąjungos teismas turėtų nuspręsti, ar atmesti, ar išimties tvarka priimti papildomus motyvus.

34 Žr. 1983 m. liepos 6 d. Sprendimą *Geist / Komisija* (117/81, EU:C:1983:191), 1988 m. kovo 8 d. Sprendimą *Sergio / Komisija* (64/86, 71/86, 72/86, 73/86 ir 78/86, EU:C:1988:119, 53 punktas) ir 2010 m. sausio 19 d. Sprendimą *Co-Frutta / Komisija* (T-355/04 ir T-446/04, EU:T:2010:15, 100 punktas).

35 Žr. šios išvados 89 punktą.

36 Calliess, C., ir Ruffert, M., (red.), EUV/AEUV, C. H. Beck, 4-asis leidimas, Miunchenas, 2011, SESV 297 straipsnio komentaro 34 punkte C. Callies išskiria kelias Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo jurisprudencijos tendencijas, pagal kurias siekiama pripažinti, kad administracinio sprendimo panaikinimas turėtų būti grindžiamas tiktai sunkiais reikalavimo motyvuoti pažeidimais. Šis požiūris, atrodo, grindžiamas argumentu, kad nėra jokios prasmės naikinti tinkamai pagrįsto administracinio sprendimo, kuriame įžvelgiamas formos trūkumas. Tačiau autorius mano, kad remiantis argumentais, susijusiais su teisinės valstybės principo laikymusi, pagal bendrąją taisyklę bet kuris sprendimas, kurį priimant nepaisyta šio reikalavimo motyvuoti, turi būti panaikintas. Streinz, R., EUV/AEUV, C. H. Beck, 2-asis leidimas, Miunchenas, 2012, 16 punkte M. Gellermann laikosi tos pačios nuomonės: teigiama, kad tik vykdant teisminę kontrolę, galinčią nulemti sprendimo panaikinimą, Sąjungos institucijas galima įpareigoti tinkamai atsižvelgti į reikalavimą motyvuoti. Geriausiu atveju gali būti daroma išimtis, jeigu konkrečiam teisės aktui iš tikrųjų nėra alternatyvų ir jeigu jis turėtų būti nedelsiant priimtas po jo panaikinimo.

37 Be to, atrodo, kad iš 2008 m. liepos 3 d. Sprendimo *Komisija / Airija* (C-215/06, EU:C:2008:380, 57 punktas) matyti, jog Teisingumo Teismas tik išimtiniais atvejais sutinka leisti ištaisyti pagal Sąjungos teisę neteisėtus aktus.

38 Savo išvadoje, pateiktoje byloje *LS Customs Services* (C-46/16, EU:C:2017:247, 83 punktas), generalinė advokatė J. Kokott nurodė, kad „administracijos savikontrolė gali būti tik silpnesnė tuomet, kai pakankami motyvai pateikiami vėliau paprašius suinteresuotajam asmeniui“. Kaip nurodo generalinė advokatė, „tai juo labiau taikytina tuo atveju, kai motyvai pateikiami tik per teismo procesą“.

39 Naudojant Teisingumo Teismo jurisprudencijoje vartojamą terminiją. Žr. 1990 m. vasario 14 d. Sprendimą *Delacre ir kt. / Komisija* (C-350/88, EU:C:1990:71, 15 punktas).

96. Be to, mano siūlomas požiūris yra suderinamas su kryptimi, kurios generalinė advokatė J. Kokott laikėsi savo išvadoje byloje *SPCM ir kt.*[40], pagal kurią motyvavimo nebuvimo ar nepakankamo motyvavimo iš principo negalima ištaisyti informuojant suinteresuotąjį asmenį apie sprendimo motyvus per procesą Sąjungos teisme. Kaip tvirtina generalinė advokatė J. Kokott, asmens nenaudai priimtas sprendimas turi būti motyvuojamas taip, kad Sąjungos teismas galėtų vykdyti šio sprendimo teisėtumo kontrolę, o suinteresuotajam asmeniui būtų suteikta reikalinga informacija, kad jis žinotų, ar sprendimas yra pagrįstas ir ar jis turėtų pareikšti ieškinį. Generalinė advokatė J. Kokott labai teisingai nurodė, kad sprendimo motyvavimas yra būtina priemonės teisminės kontrolės sąlyga[41].

97. Neįžvelgiu jokio konflikto tarp pirmiau išdėstytų pozicijų[42], nes jos yra grindžiamos prielaida, jog būtina, kad bet kokiame asmens nenaudai priimtame akte būtų nurodyti visi svarbūs faktiniai ir teisiniai aspektai, kurie yra reikšmingi siekiant vykdyti teisėtumo kontrolę, ir kad nepakankamas motyvavimas teismo proceso stadijoje galėtų būti ištaisytas tiktai išimtiniais atvejais. Vienintelis skirtumas yra tas, kad generalinis advokatas N. Fennelly nurodė konkrečią situaciją[43], kuri, mano nuomone, teoriškai galėtų būti laikoma „išimtiniu atveju“, kaip tai suprantama pagal jurisprudenciją, jeigu, kaip jau paaiškinta[44], teisės subjektas neatsidurs nepalankioje padėtyje teisių gynybos atžvilgiu. Tokios nepalankios padėties galimybę paprastai turėtų būti galima atmesti, jeigu aptariamame administraciniame sprendime būtų bent jau „motyvavimo pradžia“, iš kurios jis galėtų suprasti pagrindinę administracijos argumentų seką ir išreikšti savo požiūrį. Mano nuomone, šis klausimas yra tinkamo Teisingumo Teismo jurisprudencijos taikymo šioje byloje nagrinėjimo atspirties taškas.

98. Siekiant išsamumo, šiomis aplinkybėmis reikia pažymėti, kad Sprendime *Neirinck*[45] Teisingumo Teismas patvirtino, jog „išskirtiniai atvejai“ galimi, kai „konkurse dalyvauja daug kandidatų“, kaip nutiko byloje *Sergio ir kt. / Komisija*[46], ir „viešame konkurse“, kaip byloje, kurioje buvo priimtas Sprendimas *Kypreos / Taryba*[47], nes abiem situacijoms yra būdinga tai, kad praktiškai neįmanoma reikiamu laiku pateikti pakankamai motyvų kiekvienam kandidatui ir dėl to, nukrypstant nuo taisyklės, galima pateisinti tai, kad administracija Sąjungos teismui pateikia tam tikrus duomenis, kaip antai atrankos komisijų protokolus. Kaip jau buvo nurodyta šioje išvadoje[48], Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 46 ir 47 punktuose teisingai nurodė, kad Komisija negalėjo remtis jurisprudencija, pagal kurią, jeigu konkurse dalyvauja daug kandidatų, atrankos komisija turi teisę iš pradžių glaustai motyvuoti, kodėl kai kurių iš jų nepasirinko. Tai rodo, kad nė vienas iš dviejų atvejų, kuriais galima išimties tvarka sutikti su motyvų papildymu vykstant teismo procesui, nagrinėjamu atveju netaikytinas.

e) Teisingumo Teismo jurisprudencijos taikymo Bendrajam Teismui nagrinėjant šią bylą analizė

99. Iš skundžiamo sprendimo analizės matyti, kad Bendrasis Teismas, nagrinėdamas, ar ginčijamame sprendime būta „motyvavimo pradžios“, teisingai taikė Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nustatytus principus. Kaip jau buvo paaiškinta, šio nagrinėjimo išvada lemia, ar nustatomas motyvavimo „nebuvimas“, ar „nepakankamumas“. Dėl jau nuodugniai išnagrinėtų priežasčių, kurios, mano manymu, teisiniu požiūriu neskundžiamos[49], Bendrasis Teismas nepripažino, kad nagrinėjamoje byloje būta tokios motyvavimo pradžios.

40 C-558/07, EU:C:2009:142.

41 Generalinės advokatės J. Kokott išvada byloje *S.P.C.M. ir kt.* (C-558/07, EU:C:2009:142, 61 punktas).

42 T. y. pirmiau aprašytų atitinkamų generalinių advokatų N. Fennelly ir J. Kokott pozicijų, susijusių su problemomis dėl galimybės ištaisyti motyvų nebuvimą arba nepakankamą motyvavimą paskesnėje teismo proceso stadijoje, kaip ir mano pozicijos, kuri turi būti aiškinama kaip mano indėlis į Teisingumo Teismo jurisprudencijos plėtrą.

43 T. y. situaciją, susijusią su administracijos sprendimu, kuriame yra trūkumas, vis dėlto nedarantis poveikio sprendimo esmei. Generalinio advokato N. Fennelly nuomone, toks sprendimas negalėtų būti panaikintas, jeigu motyvai buvo papildyti per teismo procesą.

44 Žr. šios išvados 95 punktą.

45 2008 m. vasario 28 d. Sprendimas *Neirinck / Komisija* (C-17/07 P, EU:C:2008:134, 57 punktas).

46 1988 m. kovo 8 d. Sprendimas *Sergio / Komisija* (64/86, 71/86, 72/86, 73/86 ir 78/86, EU:C:1988:119, 50 punktas).

47 1985 m. kovo 27 d. Sprendimas *Kypreos / Taryba* (12/84, EU:C:1985:142, 8 punktas).

48 Žr. šios išvados 70 ir 71 punktus.

49 Žr. šios išvados 62–68 ir 81 punktus.

100. Vis dėlto reikia iškelti klausimą, ar, kaip teigia Komisija, pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją Bendrasis Teismas negali „nepakankamo“ motyvavimo prilyginti motyvavimo „nebuvimui“, atsižvelgdamas į tai, kad, motyvavimo „beveik visiškai“ nebūta. Šiuo klausimu turėčiau pateikti kelias pastabas.

101. Nors jurisprudencijoje oficialiai pripažįstami tiktai du atvejai, reikia priminti, kad administracinėje ir teisminėje praktikoje teisės akto motyvavimas būna kelių tikslumo lygių. Teisingumo Teismas savo jurisprudencijoje tai netiesiogiai pripažįsta, nes sutinka su daugiau ar mažiau išsamiu motyvavimu atsižvelgdamas į aplinkybes, į svarbą asmeniui, kuriam skirtas sprendimas, ir į atitinkamą sritį reglamentuojančių teisės normų visumą. Atrodo, kad tokiomis aplinkybėmis būtina sąvoką „nepakankamas motyvavimas“ išaiškinti subtiliau, turint omenyje kelis tikslumo lygius, pereinant nuo atvejo, kai motyvavimas buvo „beveik išsamus“, iki atvejo, kai jo „beveik visiškai“ nebuvo, su kuriuo Bendrasis Teismas susidūrė nagrinėjamoje byloje [50]. Kadangi tikslaus ir patikimo metodo, pagal kurį būtų galima išmatuoti teisės akto motyvavimo tikslumo lygį, nėra, manau, suprantama, kodėl Bendrasis Teismas, norėdamas paprastai ir aiškiai suformuluoti savo išvadas, turėjo nagrinėjamą atvejį palyginti su atveju, kuris buvo panašiausias į susiklosčiusią faktinę padėtį.

102. Mano nuomone, toks požiūris atitinka Bendrojo Teismo turimą diskreciją vertinti bylos faktines aplinkybes, todėl neturėtų būti laikomas teisės klaida. Šiuo požiūriu jurisprudencijoje nustatyta įvairių motyvavimo tipų schema nėra paneigiama, o veikiau pateikiamos naudingos nuorodos, kuriomis remdamosi šalys gali suprasti argumentus, kuriais grindžiamas Bendrojo Teismo sprendimas panaikinti ginčijamą sprendimą dėl to, kad jo motyvavimas neatitinka jurisprudencijoje nustatytų reikalavimų.

103. Dėl Komisijos argumento, kad Bendrasis Teismas neįvykdė pareigos atsižvelgti į papildomą informaciją, kurią Komisija pateikė per teismo procesą, siekdama „papildyti“ byloje nagrinėjamo administracinio sprendimo motyvus, esu linkęs konstatuoti, kad Komisija dar kartą neatsižvelgė į Sąjungos teismo vaidmenį, nes, atrodo, reikalauja, kad Bendrasis Teismas ištaisytų atrankos komisijos ir Komisijos darbo trūkumus, padarytus iki ieškinio pareiškimo, kai nebuvo pateikti skundžiamo sprendimo motyvai. Nors iš jurisprudencijos matyti, kad nepakankamas motyvavimas, dėl kurio gali būti pažeista SESV 296 straipsnio antra pastraipa, laikomas esminių procesinių reikalavimų pažeidimu, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnio antrą pastraipą, ir, beje, tai yra pagrindas, kuriuo Sąjungos teismas gali ar net privalo remtis *ex officio* [51], tai nereiškia, kad jis privalo bet kokiomis aplinkybėmis priimti papildomus motyvus.

104. Turėdamas tai omenyje, pažymiu, kad Bendrasis Teismas labai teisingai atsižvelgė į ginčijamo sprendimo ir atsakymo į prašymą peržiūrėti sprendimą motyvavimo nepakankamumą ir atsisakė atsižvelgti į Komisijos pateiktus papildomus duomenis dėl to, kad ši iniciatyva buvo įgyvendinta pavėluotai. Iš tikrųjų, net jei darysime prielaidą, kad motyvavimas turėjo būti apibūdintas tiesiog kaip „nepakankamas“ (be jokio kito papildomo apibūdinimo), nėra jokios abejonės, kad po konkretesnių kriterijų, turinčių didelį poveikį D. Di Bernardo kandidatūrai [52], pateikimo per rašytinę proceso Bendrajame Teisme dalį gintis tapo labai sudėtinga, nes dėl to D. Di Bernardo neteko galimybės tinkamai į juos reaguoti [53]. Kaip teisingai pažymėjo Bendrasis Teismas, D. Di Bernardo nežinojo, dėl kokių priežasčių jo profesinė patirtis buvo pripažinta nepakankama [54]. Be to, atrodo, kad D. Di Bernardo iš principo tik per teismo posėdį galėjo pateikti savo argumentus dėl motyvų, su kuriais susipažino tiktai po tripliko pateikimo.

50 Žr. skundžiamo sprendimo 38 punktą kartu su 51 ir 53 punktais.

51 Šiuo klausimu žr. 1997 m. vasario 20 d. Sprendimą *Komisija / Daffix* (C-166/95 P, EU:C:1997:73, 24 punktas), 2008 m. liepos 10 d. Sprendimą *Bertelsmann ir Sony Corporation of America / Impala* (C-413/06 P, EU:C:2008:392, 174 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) ir 2012 m. rugsėjo 27 d. Sprendimą *J / Parlamentas* (T-160/10, EU:T:2012:503, 17 punktas).

52 Žr. šios išvados 66 ir 68 punktus.

53 Žr. šios išvados 64 punktą.

54 Žr. šios išvados 63 punktą.

105. Šios aplinkybės visiškai neatitiko teisių į gynybą paisymo principo, kuris yra pagrindinis Sąjungos teisės principas ir kuriuo yra draudžiama teismo sprendimą grįsti faktinėmis aplinkybėmis ir dokumentais, su kuriais šalys ar bent viena iš jų negalėjo susipažinti ir dėl kurių jos negalėjo išreikšti pozicijos[55]. Šalių procesinės lygybės principas, kuris neatsiejamas nuo pačios teisingo bylos nagrinėjimo sąvokos ir kuriuo siekiama garantuoti proceso šalių lygybę užtikrinant, kad kiekviena proceso šalis galėtų vertinti ir ginčyti bet kokį teismui pateiktą dokumentą, apima pareigą kiekvienai šaliai suteikti protingą galimybę išdėstyti savo poziciją, įskaitant įrodymus, tokiomis aplinkybėmis, dėl kurių ji neatsidurtų aiškiai mažiau palankioje padėtyje nei jos oponentas[56].

106. Todėl, atsižvelgdamas į pirmiau aprašytą padėtį ir mano atliktame Teisingumo Teismo jurisprudencijos įvertinime, visų pirma šios išvados 93–95 punktuose, išdėstytus argumentus, manau, kad sąlygos, leidžiančios išimties tvarka papildomus motyvus pateikti vykstant teismo procesui, nėra įvykdytos.

107. Iš tikrųjų, laikantis teisinės valstybės principo, reikėjo, kad EPSO pateiktų tinkamus motyvus pačiame ginčijamame sprendime, o tikslesnius duomenis apie atrankos komisijos parengtus papildomus kriterijus – atsakyme į prašymą peržiūrėti sprendimą. Netinkamai vykdydama savo pareigas ir nuspręsdama geriau nukelti šios užduoties vykdymą į teismo proceso stadiją, administracija nepasiekė tikslo užtikrinti vidaus kontrolę. Tokia vidaus kontrolė būtų padėjusi jai įvertinti padėtį ir patvirtinti, ar motyvavimas atitiko Sąjungos teisėje nustatytus reikalavimus. Be to, kadangi ginčijamo sprendimo trūkumas dėl labai nepakankamų ar net neegzistuojančių motyvų, susijusių su aspektu, kuris ypač svarbus D. Di Bernardo, yra reikšmingas, tas trūkumas negalėjo būti ištaisytas, nesukeliant grėsmės teisei į gynybą, paskutinėje ieškinio dėl panaikinimo nagrinėjimo proceso stadijoje pateikiant papildomų motyvų. Vadinasi, Bendrojo Teismo negalima kaltinti dėl to, jog jis siekė užtikrinti D. Di Bernardo teisių apsaugą ir priminti administracijai, kad ji privalo laikytis esminių procesinių reikalavimų, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnio antrą pastraipą.

108. Dėl pirmiau nurodytų priežasčių manau, kad Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai atsisakė atsižvelgti į papildomus duomenis, kuriuos Komisija pateikė vykstant teismo procesui, siekdama „papildyti“ nepakankamus motyvus.

3. Tarpinė išvada

109. Atsižvelgiant į pirmiau išdėstytus argumentus, apeliacinio skundo antrąjį pagrindą reikia atmesti.

VI. Išvada

110. Atsižvelgdamas į pirmiau išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui:

– atmesti apeliacinį skundą ir

– nurodyti Komisijai padengti savo bylinėjimosi išlaidas.

55 Žr. 2014 m. lapkričio 12 d. Sprendimą *Guardian Industries ir Guardian Europe / Komisija* (C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 30 punktas) ir 2016 m. liepos 12 d. Nutartį *Pérez Gutiérrez / Komisija* (C-604/15 P, nepaskelbta Rink., EU:C:2016:545, 33 punktas).

56 Žr. 2014 m. lapkričio 12 d. Sprendimą *Guardian Industries ir Guardian Europe / Komisija* (C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 31 punktas) ir 2016 m. liepos 12 d. Nutartį *Pérez Gutiérrez / Komisija* (C-604/15 P, nepaskelbta Rink., EU:C:2016:545, 34 punktas).